

Den næste Sag paa Dagsordenen var:

Første Behandling af Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 139 af 13. April 1938 om Opførelse og Udleje af Arbejderboliger m. m. paa Landet.

(Lovforslaget findes i Tillæg A. Sp. 2327; Fremsættelsen findes i Tidenden Sp. 30).

Sagen sattes til Forhandling.

Levinson: Det foreliggende Lovforslag om Tillæg til Lov om Opførelse og Udleje af Arbejderboliger paa Landet indeholder en Række betydningsfulde Forbedringer af Loven af 13. April 1938. Jeg vil derfor gerne takke den højtærede Landbrugsminister for dette Lovforslag. Lovforslaget maa vel siges at tilsigte baade en Forøgelse af Beskæftigelsen paa Landet og en Forbedring af Boligstandarden paa Landet, og begge disse Formaal kan jeg ubetinget tiltræde.

Jeg har bemærket mig, at der fra flere Sider uden for Rigsdagen har været gjort Indvendinger mod Opførelsen eller Forbedringer af Landarbejderboliger, dels under Paaberaabelse af, at det ikke var nogen særlig rentabel Anbringelse af Statens Midler, som kunde give et større samfundsmæssigt Udbytte ved at blive anbragt til Forbedring af Landbrugsproduktionen, og dels ud fra den Anskuelse, at man ikke skulde skaffe Boplads for flere Landarbejdere, for dem var der nok af. Jeg maa over for saadanne Betragtninger fremhæve, at der ikke er Overflod af Landarbejderboliger paa Landet, hvad Vandringen til Stationsbyer og Købstæder selv af Arbejdere, som søger deres Beskæftigelse paa Landet, er et levende Vidnesbyrd om. Det næste Vidnesbyrd har vi i de Boliger paa Landet, der endnu kan faas Lejere til. Jeg henviser i saa Henseende til Civilingeniør Fru Elna Hoffmeyers Undersøgelser i Sommeren 1939 om Boligstandarden paa Landet. Jeg synes nok, den taler sit eget Sprog.

Det har i mange Aar været anset for at være en forsvarlig Pengeanbringelse at bygge nye og gode Boliger i By som paa Land for alle andre Samfundsklasser, baade for Husmænd, Gaardejere og Professorer. Det kan formentlig hverken økonomisk eller socialt være mindre rimeligt at anbringe en Del af Samfundets Kapital til Forbedring af den Boligstandard, der er den ringeste i vort Land, nemlig Landarbejdernes. Meningen med at forbedre og højne Landbrugets Produktionsevne maa dog til

syvende og sidst være at højne Livsvilkkaarene for Landbrugets Udøvere, og hertil hører Landarbejderne nu ogsaa. Ser man paa den Udvikling, Landbruget har gennemgaaet i en Menneskealder, og den Boligstandard, der er skabt for Landbrugets Avlsdyr i Sammenligning med tidligere Stalde og Husdyrbygninger paa Landet, saa synes jeg, man maa indrømme, at nu er det virkelig Landarbejderne, der staar for Tur. Jeg vil derfor ogsaa udtale min Tak til det Udvalg, som vel i Erkendelse af de af mig her fremsatte Betragtninger har udarbejdet dette Lovforslag.

Der er et Punkt i Forslaget, som jeg personlig er meget betænkelig ved: Det er det nye Afsnit V, der giver Ejere af Landejendomme Adgang til at opføre Landarbejderboliger med Laan efter Loven. Jeg kender meget vel Problemet, og jeg forstaar ogsaa Arbejdsgivernes Motivering for denne Form for Arbejderboliger, men det kan ikke ændre mit Syn paa denne Boligform, som jeg absolut ikke finder tiltalende eller tidssvarende. Ligesom Husmanden vilde have Foden under eget Bord, og ligesom Bonden vilde væk fra Fæstevæsenet, er det naturligt for den gifte Landarbejder, at hans Bolig er hans Hjem, som han besidder uafhængig af sin Arbejdsgiver, et Hjem, som han kan kalde sit, og om hvilket han kan frede og hygge, og hvor han kan indrette sig med Fremtiden for Øje. Det er det sundeste, ikke alene for Landarbejderen selv, men ogsaa for hans Børn og maaske ikke mindst for Samfundet. Jeg synes, det er et trøstesløst Liv for den gifte Landarbejder, der maa skifte Bolig, naar han skifter Arbejdsplads, og som ofte halvaarligt eller helaarligt med Hustru og Børn og deres fattige Indbo maa flytte til en anden Lejlighed, hvorom de ved, at ligesom den nye Arbejdsplads er midlertidig, saaledes er den nye Bolig ogsaa kun et midlertidigt Hjem. Landarbejderen flytter fra Kommune til Kommune, og hans Børn maa vandre fra den ene Skole til den anden uden den Forbindelse i Undervisningen, som er naturlig.

Jeg vil meget stærkt understrege den højtærede Landbrugsministers Udtalelse ved Lovforslagets Forelæggelse, at Lovens Hovedformaal er Opførelse af Landarbejderboliger til Landarbejderne selv, og jeg vil inderligt haabe, at det nye Afsnit, der her foreslaas indføjet, kun er Udtryk for et Forsøg af forbigaaende Karakter, affødt af den politiske Situation, vi i Øjeblikket befinder os i. Jeg tillader mig imidlertid at henstille, at det, enten ved en Ændring i Lovforslaget eller ved en Bemærkning i